

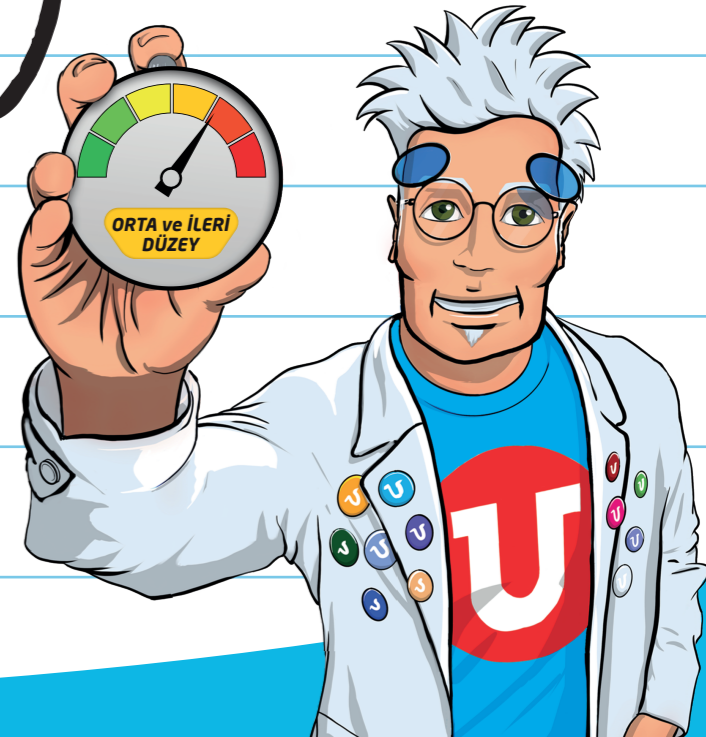
9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Edebiyat Soru Bankası

Okuma

(Romanın Yapı Unsurları, Romanda Anlatım
Teknikleri, Roman Türleri)

FATMA GÜL ÖRS

OKUMA (Romanın Yapı Unsurları, Roman- da Anlatım Teknikleri, Roman Türleri)

ROMAN NEDİR ?

ROMANIN YAPI UNSURLARI

ROMAN TÜRLERİ

TAHKİYELİ METİNLERDE ANLATIM TEKNİKLERİ

ROMAN NEDİR ?

- İnsanların iç dünyalarını, maceralarını, toplum içindeki insanı ve insan ilişkilerini, değişik insanlık hâllerini anlatmaya yarayan, düzyazı biçimindeki edebî türdür.
- Romanlarda işlenen konunun genellikle gerçek ya da gerçeğe yakın olması gerekir.
- Romanda olaylar genellikle 1. ya da 3. kişi anlatıcı ağızından aktarılır.
- Bakış açıları, hikâyede olduğu gibidir.

ROMANIN YAPI UNSURLARI

KİŞİLER

- Başkarakter ve yardımcı karakterlerden oluşan geniş bir kahraman kadrosu vardır. Kahramanların yaşamı ayrıntılı bir biçimde aktarılır.
- Kişiler, tip ve/veya karakter olarak verilir.
- Kişilerin olay içinde kazandıkları özellikler, romanın temel çatışma unsurunu oluşturur.
- Kişiler, ruhsal ve fiziksel özelliklerini anlatan betimlemeler yoluyla anlatılabilir.

OLAY

- Romanlar temel bir olayın merkezinde, iç içe geçmiş çok sayıda olaydan oluşmaktadır.
- Romanda olay, her yönüyle ayrıntılı olarak işlenir.

MEKAN (YER)

- Roman kişilerinin yaşadığı, olayların geçtiği çevredir.
- Betimleme yoluyla anlatılan mekân, çok ayrıntılı biçimde verilebilir.
- Mekân, kimi zaman kahramanın kişilik özelliklerini açığa çıkarmada araç olarak kullanılabilir.

ZAMAN

- Romanda olaylar belirli bir zaman diliminde yaşanır.
- Genellikle görülen geçmiş zaman kipi kullanılır.

ROMAN TÜRLERİ

Konusuna Göre Romanlar:

- **Tarihî Roman:** Cezmi(Namık Kemal), Küçük Ağa (Tarık Buğra), Devlet Ana(Kemal Tahir), Yeniçeriler(Ahmet Mithat Efendi) , Sodom ve Gomore, Yaban (Yakup Kadri Karaosmanoğlu) ...
- **Macera Romanı:** Hasan Mellah(Ahmet Mithat Efendi), Robinson Crusoe(Daniel Defoe), Define Adası(Stevenson) ...
- **Sosyal Roman:** Bereketli Topraklar Üzerinde(Orhan Kemal), Sefiller(Victor Hugo), Meyhane(Emile Zola) ...
- **Psikolojik Roman:** Eylül(Mehmet Rauf), Matmazel Noraliya'nın Koltuğu, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu(Peyami Safa), Suç ve Ceza(Dostoyevski) ...
- **Bilim Kurgu Romanı:** Ben Robot (Isaac Asimov) ...

AKIMLARINA GÖRE ROMANLAR:

- **Klasik Roman:** La Princesse De Celeves(Madame De La Fayette) ...
- **Realist Roman:** Mai ve Siyah (Halit Ziya Uşaklıgil), Kızıl ile Kara (Stendhal), Savaş ve Barış (Tolstoy) ...
- **Romantik Roman:** İntibah (Namık Kemal), Genç Werther'in Acıları (Goethe), Sefiller (Victor Hugo) ...
- **Naturalist Roman:** Zehra (Nabizade Nazım), Jack (Alphonse Daudet) ...
- **Postmodern Roman:** Tutunamayanlar (Oğuz Atay), Gülün Adı (Umberto Eco) ...

TAHKİYELİ METİNLERDE ANLATIM TEKNİKLERİ

Geriyeye Dönüş Tekniğı:

- Kronolojik akışın kırılarak geçmişe dönülmesi, geçmişe ait yaşantıların anlatılması tekniğıdir. Bu teknikte anlatıcı birinci tekil kişi olabileceğı gibi üçüncü tekil kişi de olabilir. Genellikle tarihî romanlarda kullanılan bu teknik, şimdiki zamanın ağır basması üzerine bu etkiyi azaltmak için kullanılır. Ayrıca kişiler ve olaylar hakkında bilgi verilirken de kullanılabilir. Yazar karakterlerin, yerlerin ve olayların geçmişiyile ilgili bilgi vermeyi amaçlar.

Örnek:

- Kapının önüne geldiğinde bu kapıyı ilk çalışını hatırladı. Kapıyı, o güne dek görmediğı kadar güzel bir genç kız açmıştı. Ne diyeceğini bilememişti önce. Sonra kendini toparlayıp "Hatice Hanım evde mi?" diye sorabilmişti. İşte yine o kapının önündeydi. Ancak kapıyı o genç kızın açmayacağını biliyordu artık.

İÇ ÇÖZÜMLEME TEKNİĞİ:

→ Kişilerin iç dünyalarının, iç yaşantılarının, ilahi bakış açısıyla anlatıldığı tekniktir. Yani 3. kişili anlatım söz konusudur. Bu anlatım tekniğinde anlatıcı, kişilerin iç dünyalarına hâkimdir. Bu yüzden kişilerin zihinlerinden geçenleri bilir.

! NOT :

• İç konuşma tekniğinden farkı, iç konuşmada anlatıcı 1. kişiyken burada 3. kişi olmasıdır.

Örnek:

→ Mehmet Bey, "Olan biteni herkes duydu, şimdi ne olacak bakalım?" diye geçirdi aklından. Bir şey olacağı da yoktu ya... "Yine de tedbiri elden bırakmamak lazım, ne olur ne olmaz." diye söylendi kendi kendine.

İÇ KONUŞMA (MONOLOG) TEKNİĞİ:

- 1. Kişili anlatımla yani kahraman bakış açısıyla oluşturulur. Kahramanın iç dünyası, yine kendisi tarafından okura aktarılır.

Örnek:

- Odama girip kahvemi söylemiştim ki kapı hararetle bir şekilde çaldı. Sekreter elinde bir dosyayla içeri girdi. "Sırası mı şimdi, biraz nefeslenseydim, kahvemi içseydim bari." diye düşünsem de ağzımı açmadım. "Hayırdır Sedef Hanım, sabah sabah ne dosyası bu böyle." diyebildim yalnızca.

Bilinç Akışı Tekniği:

- Bu teknikle roman kişinin iç dünyası, zihninden geçenler olay sırası, neden sonuç ilgisi gözetilmeden okura aktarılır.

Örnek:

- Selçuk'un gözleri, çalışma masasının üzerindeki dekoratif muma daldı. Çocukluğunda az ders çalışmamıştı o mumun ışığında. Elektrik yok muydu o dönemde? Vardı var olmasına da akşamları sık sık kesilirdi. Gaz lambası ya da mum yetişirdi imdatlarına. Eşine evlenme teklif ettiği an geldi aklına. Sahildeki bir balık restoranında, kumsalda, üzerinde kırmızı beyaz mumlar bulunan bir masaya oturmuşlardı. Hey gidi günler hey! "Gençlik..." diye söylendi içinden. O arada mumun yanında duran dergiye takıldı gözleri. "Varlık"... Cumhuriyet öncesinden bugüne kitap raflarındaki yerini koruyan asırlık dergi...

Özetleme Tekniği:

→ Anlatıcının, aktarmak istediği bir durumu, olayı özetleyerek iletmesidir.

Anlatma Tekniği:

→ Anlatıcının, olay ile okuyucu arasına girerek konuya müdahale ettiği anlatım tekniğidir.

Gösterme Tekniği:

→ Anlatıcının müdahalesi olmadan olayların okura doğrudan aktarıldığı anlatım tekniğidir.

Pastiş:

- Postmodern romanda çeşitli metin türlerinin biçim ve anlatım özelliklerinin taklit edilmesidir. Binbir Gece Masalları'nda ve halk hikâyelerinde anlatıcı, başkalarından dinlediklerini aktarır. Bunu yaparken de "rivayet ederler ki, derler ki" gibi kalıplaşmış ifadeler kullanır. İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası adlı romanında biçim ve anlatım özellikleri açısından aynı tekniği kullanması bir pastiş örneğidir.
- Parodi: Postmodern romanda daha önce yazılmış, ciddi sayılan bir eserin alaya alınarak, ona bambaşka bir özellik verilerek içerik yönünden örnek alınmasıdır. İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası adlı romanında filozof Descartes'in "Yöntem Üzerine Konuşmalar" adlı kitabı, "Zagon Üzerine Öttürmeler" adıyla yer almıştır.

! NOT :

- **Pastiş- parodi farkı:** Pastişte anlatım teknikleri, biçim özellikleri, parodide konu yani içerik örnek alınır.

ironi:

- Söylenenin tam tersinin kastedildiği ifadelerdir. Mizahi bir anlatım görüntüsü altında asıl amaç, eleştirel yaklaşımdır.

Örnek:

- Bu dairelerde pek çok çalışan bulunur. Herkes oldukça yoğundur. Bir şey sormaya kalksanız başını kaldırıp bakacak olan yoktur yoğunluktan. Kimi bir internet sitesinden siparişini tamamlamak üzeredir, kimi altının kaç lira arttığını gözlemektedir. Eh, bu yoğunlukta kim vatandaşla ilgilenebilir?
- Kitabımızdaki metinlerin alındığı yazarlar:
- Reşat Nuri Güntekin (Acımak), Yaşar Kemal (Yer Demir Gök Bakır), Dostoyevski (Suç ve Ceza), Yakup Kadri Karaosmanoğlu (Sodom ve Gomore)